

MEDLEMSBLAD

Våren 2023

GÄVLE FÅGELKLUBB

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ordförande har ordet.....	3
Styrelsen.....	4
Hemsida	4
Adressändringar	5
Medlemsskap.....	5
Tygmärken	5
I kikaren – Anders Johansson, Gävle	6
Sändarförsedd fjällgås vid Harnäsbadet.....	11
Utflyktstips: Fågelmatning i Sätmaskogens naturreservat.....	14
Insatser vid Avasältan ger effekt direkt!	15
Brud- och mandarinand	18
Ringmärkning på Tippen 2022.....	20
Exkursioner/fågelutflykter	22
Sammanfattning våren och sommaren 2023.....	27

Framsida: Fjällgås

Foto: Håkan Söderman

Baksida: Nyligen ringmärkta sparvugglor

Foto: Arvid Löf

Redaktör: Arvid Löf

Ordförande har ordet

I förra programmet vädjade vi till medlemmarna om hjälp med vintermatning. Glädjande nog har två medlemmar hört av sig och matningen vid Villa Rettig fortgår som tidigare. Tack till Peter och Agneta. Exkursionerna är dock fortfarande ett bekymmer. Vi skulle gärna anordna flera om vi hade tillgång till flera ledare. Kan du tänka dig det uppdraget någon enstaka gång, hör gärna av dig. Och kom ihåg, det är inget krav att man är "fågelexpert". Glädjande med höstens aktiviteter är annars att så många kommit och tagit del av ringmärkningen, både vid Tippen och på ugglekvällen.

Många hade också anmält sig till båtturen till Björn, men tyvärr blev det inställt då fiskaren inte ville gå ut med båten i den hårda vinden. Själv var jag ute dagen därpå då det var lugnt och strålände solsken. Stötte upp en berguv som flög mellan kobbar och tallar men aldrig fick ro på grund av två mobbade pilgrimsfalkar. En syn jag inte hade kunnat drömma om att få se för några decennier sedan.

Då detta skrivs är det smällkall vinter och våren känns långt borta. Fågelskådandet är kanske inte så aktivt, men visst finns glädjeämnen året om även om det hittills i år inte varit några invasionsarter på gång. Själv glädjer jag mig åt obsar av korpar med olika upptåg. Har alltid gillat arten, men extra mycket nu efter att ha läst två böcker om den. "Korpen, fakta och myter" av Engholm/Blixt (2022) och Göran Berggrens "Korp" (2015). För några år sedan bytte ju Sveriges ornitologiska förening namn till BirdLife Sverige. Inget lyckat namn enligt mig, men det fanns ju motiv bakom. Även loggan gjordes om, men lyckligtvis lät man korparna vara kvar. Vilken art Gävle fågelklubb har i sitt märke har du väl koll på?

Text: Gunnar Hallberg

Foto: Arvid Löf

Foto på näktergal från ringmärkningen på Tippen

Styrelsen

Vår styrelse består, fram till årsmötet år 2023, av följande personer (inklusive suppleanter):

Ordförande: Gunnar Hallberg
Sekreterare: Cecilia Olsson
Kassör: Margareta Molin
Ledamöter: Håkan Söderman
Arvid Löf
Per Aspenberg
Gustav Wikström
Suppleanter: Tomas Källquist

Revisorer: Hanna Andersson
Göran Persson
Mikael Dahlbom
**Revisors-
suppleant:** Tomas Attorps
Valberedning: Anders Johansson
Per Thelin

Adress:	Gävle Fågelklubb, c/o Gunnar Hallberg, Lugna Gatan 26, 802 75 Gävle
E-post:	kontakt@gavlefagelklubb.se
Plusgiro:	29 15 19-7

Hemsida

På GFK:s hemsida <http://www.gavlefagelklubb.se> kan du bl.a. hitta information om föreningen, fågellokaler, intressanta fågellänkar och skriva meddelanden i gästboken. Webmaster för hemsidan är Arvid Löf, e-post: arvid.lof@gamil.com.

Adressändringar

Om du flyttar, måste du naturligtvis meddela detta, så att vi även fortsättningsvis kan hålla kontakten. Skriv ett meddelande till: Kassör Margareta Molin

Bollvägen 14

81132 Sandviken

E-post: margareta.molin1@gmail.com

Medlemsskap

Sätt in din medlemsavgift som för år 2023 är 100 kr på GFK:s **plusgiro 29 15 19 – 7**.

Kom ihåg att ange ditt namn tillsammans med adressuppgifter vid inbetalning. Om du redan är medlem, får du en faktura tillsammans med årets första medlemsblad.

Gävle Fågelklubb samarbetar med Studieförbundet.

Studieförbundet, Box 1340, 801 38 Gävle. Tel. 026-66 44 80

Besöksadress: Norra Köpmangatan 12 A, Gävle

Tygmärken

Gävle Fågelklubb har tagit fram tygmärken till försäljning. Kontakta någon i styrelsen vid intresse. Märket mäter 65 mm i diameter och kostnaden är 20 kr/st.

I kikaren – Anders Johansson, Gävle

Vi startar härmed en ny serie av intervjuer, ett återkommande inslag, som vi kallar ”i kikaren”. Syftet med intervjuerien är att alla ska få lära känna en medlem lite mer och på det sättet förhoppningsvis underlätta för kontakt med berörd person i fält. Det syftar även till att lyfta fram olika fågellokaler i Gävle med omnejd och att sätta fingret på vilka förväntningar som finns på GFK, vilken roll klubben bör ha etc. Såklart hoppas vi även att läsaren ska lära sig något nytt på vägen oavsett om det handlar om fåglar eller fågellokaler. Personerna som intervjuas kommer att ha någon koppling till fågelklubben och målsättningen är att både hitta rätt bland nybörjare och de som skådat länge. Vi hoppas att intervjuerien blir ett uppskattat inslag i medlemsbladen framöver.

Förste person ut i vår serie är Anders Johansson, Gävle. Anders bor i Södra Bomhus med fru och två barn som båda snart är i tonåren. Han arbetar som biolog på Länsstyrelsen, ett arbete som han trivs med speciellt utifrån att det ger honom en möjlighet att få röra sig runt i länet och därmed vara ute i naturen genom arbetet. Anders växte upp i Kalix i Norrbotten, studerade i Umeå i sex år och har sen flytten därifrån bott i Gävle i över 23 år.

– Utöver att skåda fågel så har jag ett stort intresse för sportfiske och är även sportintresserad. Sportintresset är rätt brett, jag tittar på mycket sport och jag är själv gammal orienterare på rätt hög nivå. Nu är det mest bordtennis på Korpen som gäller då jag ska hålla mig igång. Intresset för natur fanns redan innan studietiden, därav studierna i biologi men intresset för fåglar tog fart då skådande studiekamrater gjorde att jag blev intresserad. Gänget från studietiden försöker komma iväg på åtminstone en skådarresa per år och vi åker då gärna till Öland under hösten.

Anders var själv ordförande i Gävle fågelklubb under tre år men det var för ca 15 år sen. Han är fortfarande aktiv i GFK:s valberedning, vice ordförande i GLOF (Gävleborgs läns ornitologiska förening) och ledamot av RRK (regionala rapportkommittén).

– GLOF är länsföreningen för Gävleborg och samtidigt en regionförening till Birdlife Sverige. GLOF och GFK har olika fokus som gör att föreningarna kompletterar varandra tycker jag. GFK fokuserar mer på det sociala, att få människor att lära sig skåda fågel, att vara ute i naturen. GLOF har mer inriktning på fågelskydd och på de vetenskapliga aspekterna. RRK verkar under GLOF och ledamöterna utses på GLOF:s årsmöte. Inom RRK arbetar vi bl a med att kvalitetssäkra observationer, hålla lite koll på länets fågelfauna, utreda fyndbilder och uppträdande av olika fågelarter. Vill man verka för länets fågelfauna så tycker jag att man med fördel även kan bli medlem i GLOF.

Anders när han trivs som bäst. På en fågellokal där det kan hända saker.

Vi pratade vidare om varför fågelintresset ändå blev så stort och vad som gör att han fortsätter med det.

– Fåglarna har ju vingar och kan dyka upp och försvinna lika snabbt vilket i sig gör det händelserikt men det är också hanterbart att skåda fågel. För mig finns det ett lagom antal arter så man kan lära sig saker om de flesta fåglar man ser och ett tillräckligt antal för att hålla koll på dem. Jag tror att om jag skulle bo och skåda i t ex Costa Rica så skulle nog artrikedomen bli lite övermäktig att hantera.

Självklart ville jag gärna veta vad Anders ser för styrkor hos sig själv som skådare och vad han skulle vilja lära sig mer om.

– Jag ser mig inte som någon stjärna gällande bestämning av arter men jag tror att jag i och för sig kan en hel del. Men jag har också förmånen att få umgås med folk som kan så mycket mer. Jag tycker att jag kan en hel del om fåglars uppträdande, vad som kan dyka upp och vad som är möjligt utifrån en viss lokal, betingelser och tid. Det gör att jag kan lägga upp min skådning efter det och söker gärna det som avviker lite, det ovanliga. Jag är nog rätt strategisk i mitt skådande. Dock skulle jag vilja kunna mer kring ringmärkning av fåglar men det ligger nog långt framme i tiden utifrån den tid som det tar och min familjesituation just nu. Men trutar förstås, det är svårt men även intressant och kanske lite skrämmande till och med. Jag skulle vilja behärska det området bättre.

Anders skrattade lite när han funderade kring det man kallar trutkomplexet och hur svårt det kan vara med alla olika trutar. Många av dem liknar ju varandra och det är inte heller helt ovanligt med hybridisering, särskilt när de gäller de lite udda trutar som bara är i Sverige tillfälligt.

Vi kom därefter in på var Anders helst skådar och om det är någon speciell skådning som han tycker om mer än annan.

– *Inget egentligen på så sätt att det ska vara från ett fågeltorn eller en nattsångarrunda men det ska hända en del på den lokal jag står eller att det finns ett bredare register av fåglar just där jag är. Gärna då kustnära vid rätt väderläge eller polär/översvämningar på våren där fåglar tillfälligt samlats. Det är roligt då man knappt hinner med i svängarna, men såklart är även en udde i dimman intressant då fåglarna slagit ned för skydd från vädret. Jag gillar att inte riktigt ha koll på läget och tycker om känslan av att man kan bli överraskad av nya arter.*

I intervjuerien så kommer vi återkommande ta upp vad den som blir intervjuad har för favoritlokaler att skåda vid och att de även beskriver en, för dem, fin skådartur i Gävle/Gästrikland. När jag frågade Anders så reflekterade han först över att han inte kommer ihåg när han sist hade en hel skådardag hemma i Gävle. Ofta får han bara till kortare stunder eller delar av dagen.

– *Jag åker gärna runt på lite olika ställen och kollar av. Kanske börjar jag med Iggön, tar mig hela vägen ut till Iggöskaten och när det lugnat ned sig där så stannar jag på väl valda ställen på vägen hem. Gärna då Trödjefjärden/Silverbäckarna, Hilleviksbadet, Björke/Mårdängsområdet och kanske avslutar jag på Snötippen vid Inre Fjärden. Det är kul att besöka flera lokaler istället för att hänga för länge på samma ställe. Ja förutom då kanske Iggöskaten som inte har den bevakning som den förtjänar, där finns stor potential för många intressanta arter. Det är jag nog inte ensam om att tycka. Men har jag bara en kort stund så åker jag gärna ut till Vårvik, besöker Rudsjön och Järvsta sjöäng, gärna då under den ljusa tiden av året t ex efter jobbet.*

En stor uppgift för GFK är att stötta de medlemmar som just börjat att fågelskåda och jag frågade Anders om han hade några tips på bra lokaler eller om han hade andra tips och råd för den som vill börja, eller just börjat, att skåda fågel.

– *Jag tror absolut att det bästa är att följa med någon som är lite mer van än man själv, dels för att kunna lära sig mer men även för att finna nya fågellokaler. Då får man även hjälp med att sortera vad man hör och ser. Jag vill också rekommendera alla att följa med på klubbens exkursioner. Har man en handkikare så är en promenad runt Järvsta sjöäng i april och maj ett väldigt bra utflyktsmål. Där kan man se fåglar både nära och i medljus. Det blir också ett lagom antal arter att hantera. Men jag tycker även att Rudsjön på våren alltid kan vara ett alternativ eller varför inte Villa Rettig, men då kan man kanske uppleva att all fågelsång gör det svårt att sortera. Ljudkulissen*

kanske blir övermäktig. Att bara vara ute och ta det i sin egen takt är viktigt, lyssna in en fågel där du är och försök identifiera den, lär dig lite mer.

Anders har skådat fågel i många år, precis som många andra i klubben. Det vi över tid har sett, rent generellt, är att det är svårt att attrahera den gruppen av skådare att följa med på GFK:s exkursioner. Klubben ser gärna att fler rutinerade skådare har möjlighet att följa med för att dela med sig av tips, råd och kunskap kring fågelskådning och arterna som observeras. Jag frågade Anders vilken GFK-exkursion han själv gärna följer med på.

– Har jag möjlighet så missar jag inte höstexkursionen till ön Björn i Upplands norra skärgård. Den ger alltid någonting kul, det är under en het period på året utifrån rariteter och lokalen är strategiskt placerad för att leverera roliga arter även då under exkursionstillfällena. Det innefattar förvisso en båttur men jag tycker ändå att det är en lättillgängligt lokal bara ca en timme bort.

Fågelklubben fyller en viktig funktion för många och eftersom Anders har varit aktiv inom klubben och dess verksamhet under rätt många år så frågade jag honom även vilken uppgift han ser som GFK:s viktigaste.

– Det tycker jag är att vara inkörsporten till skådning. Har man ett fågelintresse så ska GFK kunna hantera att fånga upp det. Det betyder både att få folk intresserade men även att man ska kunna gå vidare i sin skådning och att man känner att man utvecklas – antingen genom att man blir mer självgående eller att man lär känna andra med samma intresse. Sen tycker jag även att klubben bör visa på de arter som vi har i närområdet och sporra till att ta intresset vidare – öka intresset och det knyta ihop det med det sociala kring fågelskådning.

Jag tog då även chansen att fråga vad Anders tycker att klubben bör göra mer av och hans svar var intressant.

– Det där är en svår fråga för det är svårt att verka som förening idag. Tiden räcker inte till för de som arbetar inom klubben och samtidigt så har alla idag så mycket att göra i vardagen och kanske därför inte hinner följa med på anordnade exkursioner och inneträffar. Jag tror kanske att klubben behöver satsa på fler event där man visar upp sig för den breda allmänheten, locka de som kanske inte ens vet att de är intresserade av fåglar, fånga deras intresse. Visst tycker jag att studiecirkel är bra men det kräver ändå ett steg extra och därför behöver steget in i fågelskådningen vara lätt. Kanske kan en anordnad promenad i Boulognern med fokus på strömstare och andra lokala arter räcka då. Jag tycker det är viktigt att GFK i framtiden kan anpassa sig och nå än fler människor – att vi syns där människor finns, nyttjar sociala medier och levererar lättillgänglig skådning. Kanske en liten ny inriktning. Som jag sa tidigare, locka dem att ta steget. Fågelskådning kan ibland uppfattas som lite elitistiskt och den stämpeln är viktigt att tvätta bort rent generellt.

Anders när han för första gången hört sommargylling i Gästrikland. Tippen, Gävle en dag i juni 2021.

Avslutningsvis så gick vi in på Anders intresse gällande att åka iväg och se nya arter, ibland rätt långt borta. Det som vi allmänt kallar "drag". Jag har själv många gånger suttit i bilen med Anders och andra kamrater på väg mot någon rolig och ovanlig fågel. Faktiskt så satt han och jag i samma bil innan jul och fick uppleva baltimoretrupialen som vid skrivande stund fortfarande håller till på matningar på en ort mellan Ängelholm och Båstad i Skåne. Som avslutning ställde jag frågan gällande vad Anders tycker är så härligt med drag på fågel.

– Den mesta skådningen jag gör sker runt om där jag bor, i närområdet eller runt föräldrahemmet i Norrbotten, men kryddan är ändå då möjligheten uppstår att få se något man inte tidigare har sett. Nya arter som man inte vet så mycket om, tillfälliga arter som besöker oss, att se något nytt. Just nu är jag i en sån situation i livet med barn osv som gör att jag inte bara kan släppa allt och dra iväg men om det går att lösa med arbete och familj samt resesällskap så åker jag gärna en bit bort för att få se en ny art. Såklart är då en stor sak i detta att få dela resan med andra, känslan av att tillsammans ha en förväntan om att få se fågeln, är den kvar osv. Men om något dyker upp nära, inom Gävle kommun, ja då åker jag själv så fort jag kommer loss.

Text: Mikael Svensson
Foto: Mikael Svensson och
Anders Johansson

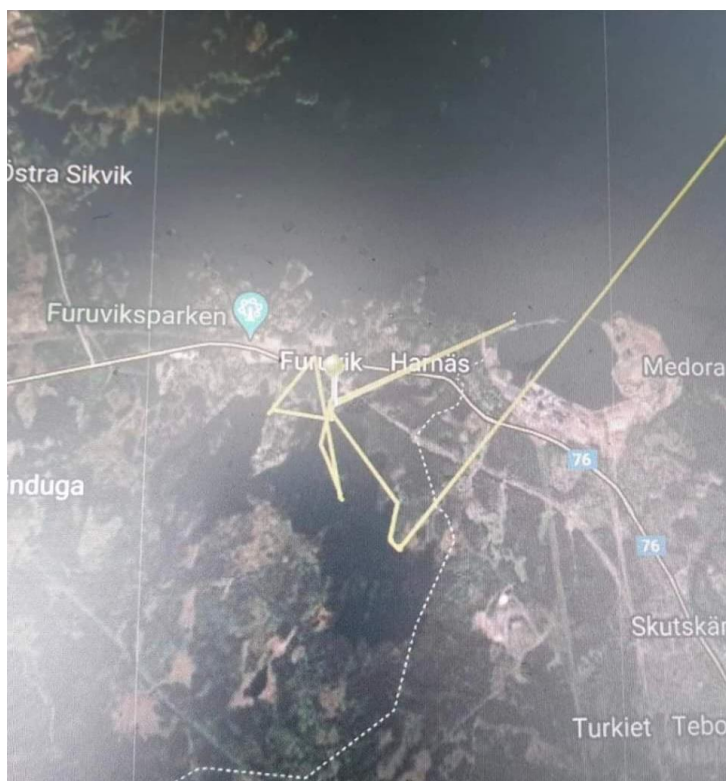
Sändarförsedd fjällgås vid Harnäsbadet

Fjällgås ser vi i Gästrikland - årligen eller med något år emellan. Dock var den vanligare förr om åren med betydligt fler rastande exemplar. Men just den här gåsen var lite anmärkningsvärd och på en lokal som inte riktigt var väntad. Den hittades nämligen inte av någon skådare, utan vi fick information och tips om den genom fjällgåsprojektet och projektledaren Niklas Liljebäck (Svenska jägarförbundet), via en skådare i Norduppland. Han meddelade följande; -"Fick precis bilder från Liljebäck som säger att det står en sändarmärkt fjällgås vid Harnäsbadet". Det var på kvällen den 7 september (2022). Det här fick några av oss att lämna hemmet för att leta reda på den. Och där stod den och betade gräs på kullen vid hopptornen. Jag själv åkte på morgonen dagen efter och hittade fjällgåsen simmandes i strandlinjen. Jag blev såklart nyfiken på gåsen och dess bakgrund och historia, så jag skrev till Niklas samma dag. Svaret blev;

-"Detta är en intressant individ. Det är en utsättningsfågel från i år och den släpptes den 10 juli i Gällivarefjällen och är en 2K hane. Att den är orädd är inte så konstigt, då den senast såg en människa när jag öppnade dess utsättningshägn den 10 juli. Människor har aldrig varit och visat sig farliga för denna fågel, så varför vara mer rädd för folk än för till exempel renar? Detta beteende kommer snart ändras när den lär sig av andra gäss.

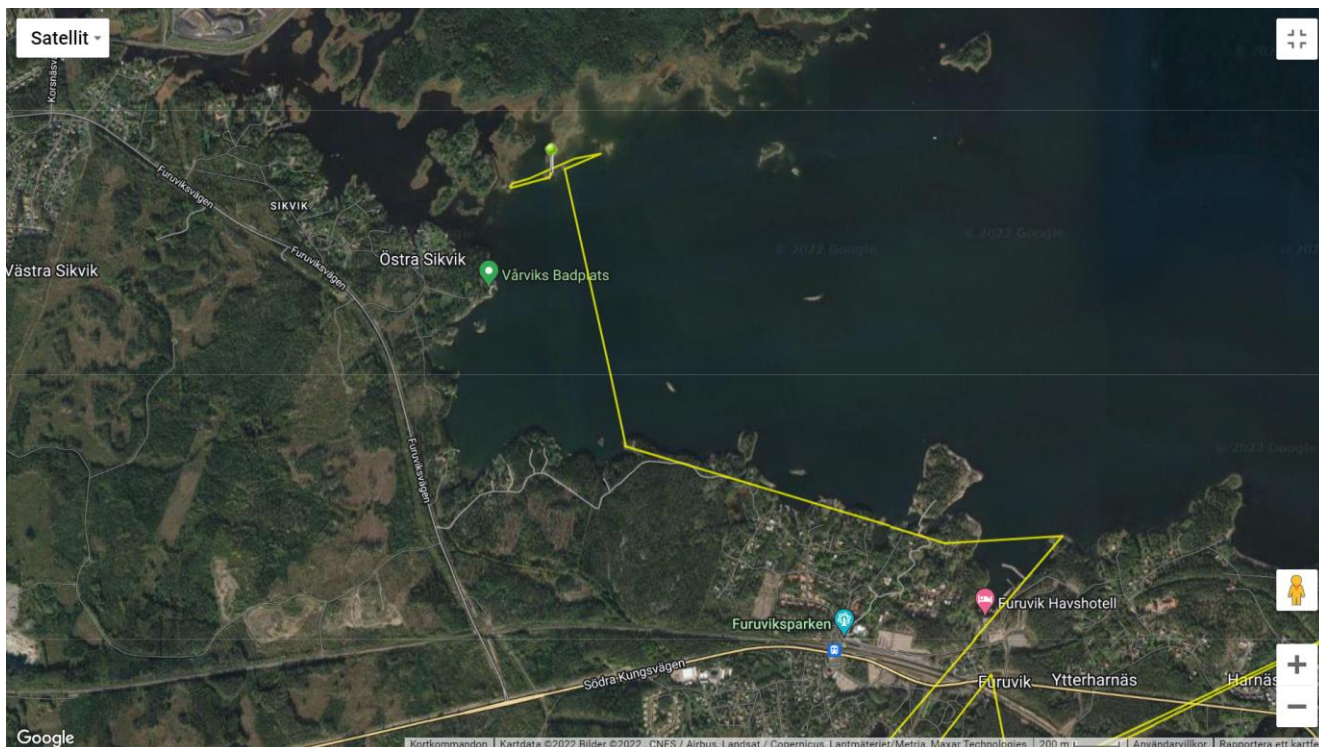
Sändarna vi använder nyttjar GSMnätet, och området den hållit till i hela sommaren har saknat GSMtäckning. Men vi började tro att den dött då det börjar bli sent på säsongen. Men den 5 september klockan 18.05 kom en position över typ Stora Sjöfallet. Den tog en paus väster om Burträsk till klockan 7 på morgonen den 6:e, sedan ut över Bottenhavet söder om Holmsund och flög mitt över havet tills den vek av in mot land och Skutskär typ klockan 11.30. Så när en fjällgås vill flytta går det undan!

Det som är extra spännande med denna fågel är att den sattes ut i ett område där det idag saknas, vad vi vet, vilda häckande fjällgäss. Den sista kända fjällgåshäckningen i området är mer än 15 år gammal. Sedan 2020 har vi försökt återetablera fjällgåsen i detta område och i år släppte vi 31 fjällgäss. I området häckar och ruggar även tundrasädgäss. Jag GISSAR att denna gås hade sällskap, men av någon anledning förlorade kontakten med andra gäss och är nu lite vilsen. Jag håller tummarna för att den hamnar i Hjälstaviken och ansluter till fjällgåsfloekarna där”.

Gåsen har varit lite rörlig i området. Se karta ovan.

Senare samma dag som jag sett fågeln, den 8:e, så kom ytterligare ett meddelande från Niklas som berättade; ”Sändaren uppdaterade just. Den verkar bytt område lite grann. Östra Sikvik är nog ett hett tips”. Och med det bifogade han en kartbild som visade att fjällgåsen nu höll till vid Orarnas sydstrand. Trots försök så lyckades jag dock inte se gåsen i Orarna. Troligen var det bara en snabbvisit i området innan den lyfte och drog vidare. Något mer återfynd i vårt område blev det inte.

Jag började senare fundera på hur det gick för den här gåsen – hur ser statusen ut? Var tog den vägen efter besöket hos oss? Var är den nu? Så den 1 december skrev jag till Niklas och ställde dessa frågor. Svaret dröjde inte länge;

–”Efter besöket hos er flög den till Kvismaren (Örebro). Där tillbringade den några veckor. Sedan vidare till Småland (Jätsberg) där den också sågs av skådare (<https://www.artportalen.se/Image/4298563>).

Den är lite förvånande kvar på denna plats”.

Den har med andra ord inte haft så bråttom. Och lite anmärkningsvärt är det, att när denna text skrivs i mitten av december, så är gåsen fortfarande kvar i Småland. Förmodligen handlar det om den tappade kontakten med sina artfränder, och att den således inte riktigt vet var den ska. Valet verkar i stället ha blivit att göra sällskap med andra, lite mer långsamma, gäss. På bilder hämtade från Artportalen kan man se fjällgåsen tillsammans med bläsgås, säd- och grågäss.

I skrivande stund, när jag gör en sökning på Artportalen, så kan jag se att man sett en individmärkt 2k-fågel i Skye, Småland (<https://www.artportalen.se/Image/4337928>). Med all sannolikhet är det samma fågel.

En mycket spännande, intressant och rolig historia, på en väldigt speciell gås. Hoppas att DU ”hittar hem” och på återseende i framtiden. Vi hörs och ses!

Text och foto: Håkan Söderman
Foto på fjällgåsen och kartor över flygvägar

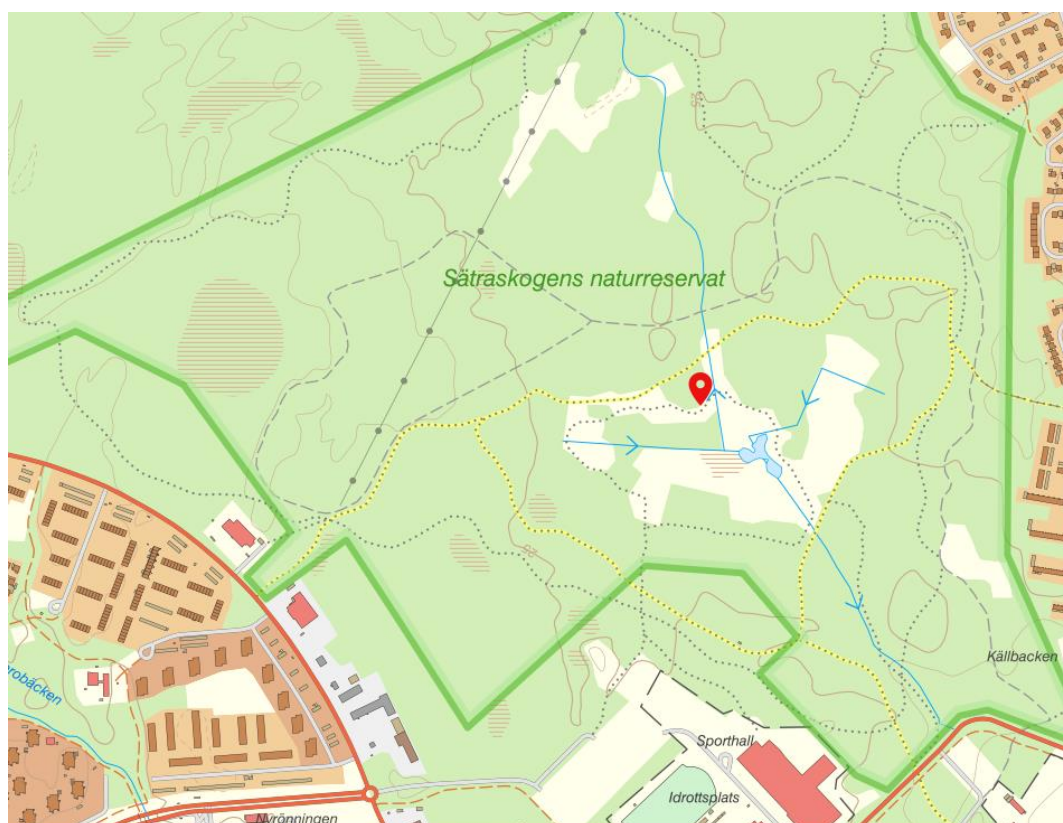
Utflyktstips: Fågelmatning i Sätmaskogens naturreservat

Här kan besökare få uppleva gammal skogsmark/våtmark som är rik på bär och svamp samt ett välutvecklat stig- och spårssystem med elbelysning, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

En extra lättillgänglig 2,1 kilometer lång promenadväg utgår från utegymmet bakom Gavlehovshallen. Vid Gavlehov kan du parkera vid de tillgängliga parkeringsplatserna.

Bland annat skådat runt Grodsjön av undertecknad;

Kricka, gråhäger, grönbena, rödspov, gluttsnäppa, skogssnäppa, tofsvipa, rödbena, grågås, sångsvan, mandarinand, stenknäck, gulspurv, steglits, mindre hackspett, grönsångare, gransångare, stjärtmes, svartmes, kungsfågel, talltita, sånglärka, tallbit, taltrast, domherre, rödstjärt, törnskata, rödstjärt, sidensvans, buskskvätta, svartvit flugsnappare, grå flugsnappare, rödvingetrast, sädesärta, sävsparv, korp, grönsiska, gråsiska, bergfink, trädkrypare, enkelbeckasin, trana, spillkråka, hussvala, nötskrika, duvhök, fjällvråk, brun kärrhök, kattuggla och havsörn.

2019 började jag att mata vid Grodsjön och fler har hängt på. Välkomna!
Vänligen Flemming Hansen

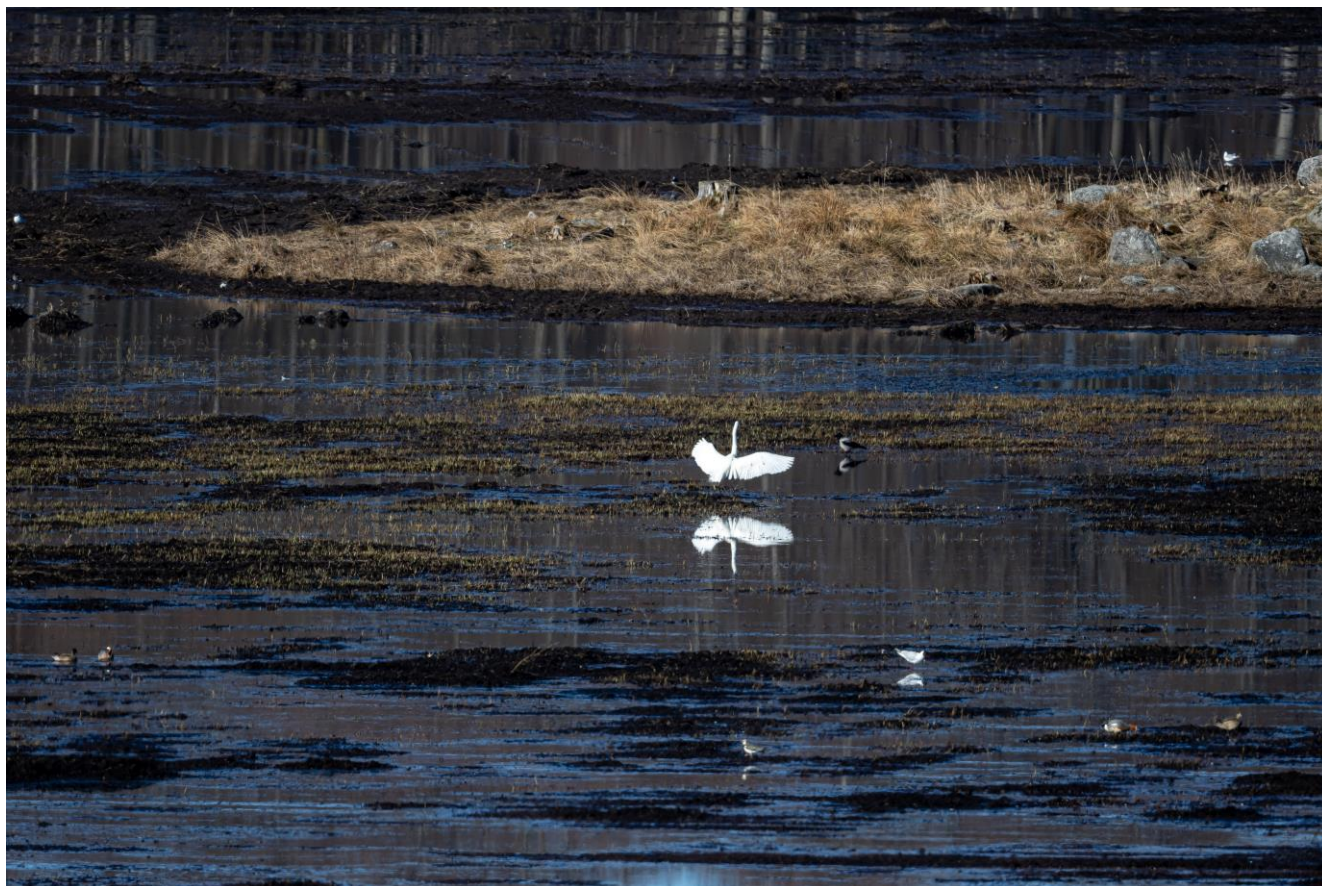
Text: Flemming Hansen

Insatser vid Avasältan ger effekt direkt!

Vi är säkert många som någon gång besökt något av länets 241 naturreservat. Anledningarna kan vara många. För många kanske vi besöker naturreservat för att få minnesvärda naturupplevelser i vacker natur. Längst in i Inre Fjärden, vid Testeboåns utlopp, finns ett som många Gästrikesskådare besökt genom åren - det stadsnära naturreservatet Testeboåns delta. Först 1997 blev området naturreservat men under lång tid har det varit ett erkänt fint naturområde, särskilt för fågellivet.

En historisk tillbakablick visar att Inre Fjärden tidigare omgetts av vidsträckta våtmarker som utgjort viktiga rastlokaler för vadare. Idag finns det tyvärr inte mycket kvar av dessa våtmarker på grund av exploatering när Gävle som stad växt samt på grund av igenväxning. Deltaområdet vid Testeboåns mynning är en rest av dessa vidsträckta våtmarker som tidigare fanns vid Gävle.

Från snötippen eller fågeltornet finns idag goda förutsättningar att spana efter fåglar på den flacka och strandnära Avasältan, som våtmarken ofta kallas. Under senare år har många skådare noterat att Avasältan allt mer växt igen med al. Igenväxningen har påverkat fågellivet negativt, särskilt de vadare som rastar eller häckar på den blöta, öppna och strandnära våtmarken.

För ett naturreservat finns det alltid någon som har hand om skötseln av området, en förvaltare. För Testeboåns delta är förvaltaren Gävle kommun. Ett naturreservat har alltid en skötselplan som beskriver vilka åtgärder som ska och får ske i naturreservatet i syfte att gynna och bevara områdets naturvärden. Förvaltaren ska, i den bästa av världar, genomföra åtgärderna som beskrivs i skötselplanen, vare sig det är en enstaka åtgärd eller en återkommande. Exempel på åtgärder kan vara bete eller röjning av sly eller annan igenväxande vegetation. Ofta finns det preciserat vilka åtgärder som ska göras i vilket område, exempelvis för en våtmark.

Eftersom Testeboåns delta även är ett Natura 2000-område finns det även en bevarandeplan (liknande naturreservatets skötselplan) som beskriver syfte, mål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras. Natura 2000 är utpekade värdefulla naturområden i EU för olika naturtyper och arter. I bevarandeplanen kan det även finnas beskrivningar hur skötseln ska ske för att uppnå bevarandemålen för områdets arter och naturtyper. För Natura 2000 ansvarar alltid Länsstyrelsen för att bevarandemålen uppnås.

För Testeboåns delta står det i reservatets skötselplan att "gräs- och starrvegetationen ska hållas nere och igenbuskning förhindras med målsättning att gynna fågellivet" på våtmarken och att "detta ska ske genom bete och/eller maskinslätter." För Natura 2000-området Testeboåns delta ska de höga värdena för fågellivet och den öppna strandängen bevaras genom att området hävdas med bete och tuvfräsning. Syftet med åtgärderna i skötselplanen och bevarandeplanen är att det inte ska ske någon igenväxning av Avasältan. Genom regelbundet bete, maskinslätter och/eller tuvfräsning av området ska goda förutsättningarna för rastande och häckande fåglar bevaras och stärka områdets höga värden för fåglar.

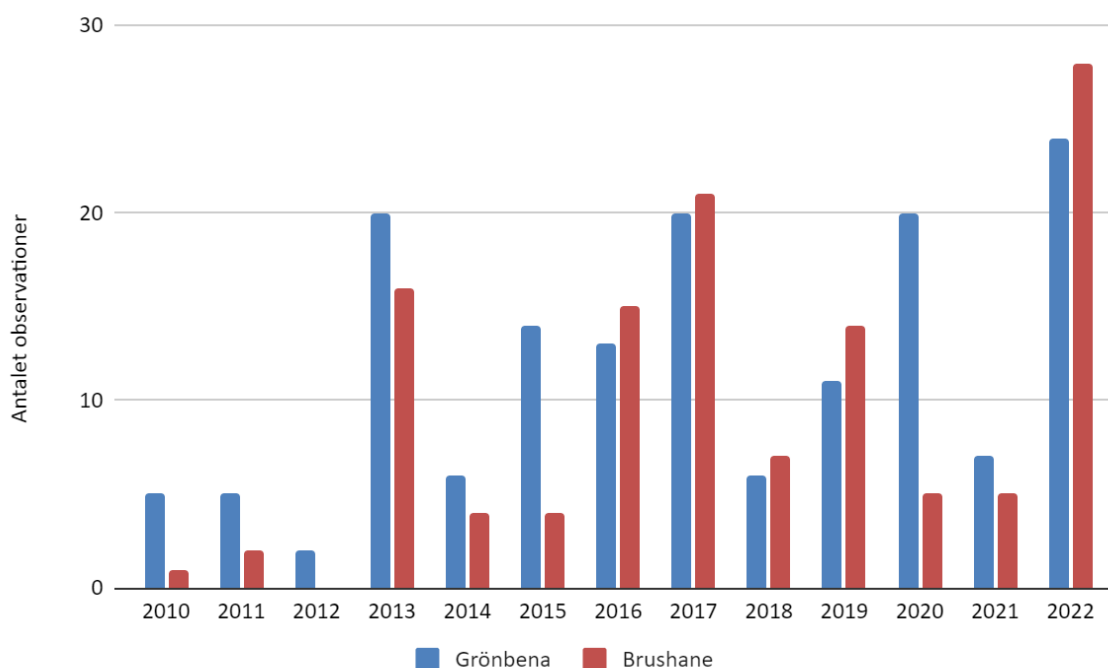

Att det har skett en igenväxning av al under senare år är alltså en konsekvens av att området inte har hävdats tillräckligt genom ovanstående åtgärder. Det finns många faktorer som kan spela in varför hävden inte har varit tillräcklig de senaste åren. Det är

väldigt positivt att Gävle kommun tillsammans med Länsstyrelsen äntligen har tagit tag i problemet med igenväxningen av al som negativt påverkar områdets fågelliv.

Under fjolårets vinter skedde en större insats med att röja och fräsa större delarna av Avasältan för att bli av med igenväxningsvegetation. Kor har efter fräsningen släppts på Avasältan för att beta och hålla gräs- och starrvegetationen nere. Resultaten från fräsningen kunde däremot många skådare direkt ta del av under försommaren. Vid ett utdrag från Artportalen för maj och juni 2022 var antalet observationer av vadarfåglar vid Avasältan mycket högre jämfört perioden 2010-2021. För brushane, som är en utpekad art vid Testeboås delta, var ökningen 2022 väldigt tydlig (figur 1).

Även om fräsningen och betet nu har skapat goda förutsättningar för fågellivet under de kommande åren så kommer det vara viktigt att området betas årligen och att fräsningar genomförs när det finns behov. Utan återkommande insatser kommer området att växa igen inom några år. Vi borde trots allt se positivt på förra årets restaureringsåtgärder. Redan i år har vi sett att åtgärderna direkt gett resultat och skapat goda förutsättningar för fågellivet. Det finns stora möjligheter att fågellivet under våren 2023 och kommande år blir ännu bättre på Avasältan!

Figur 1. Observationer av grönbena och brushane vid Avasältan och Snötippen 2010-2022 i maj-juni. Brushane har ökat kraftigt 2022 jämfört tidigare år. Båda arterna är arter utpekade för Natura 2000-området Testeboås delta. Diagrammet baseras på data från Artportalen perioden maj-juni under åren 2010-2022.

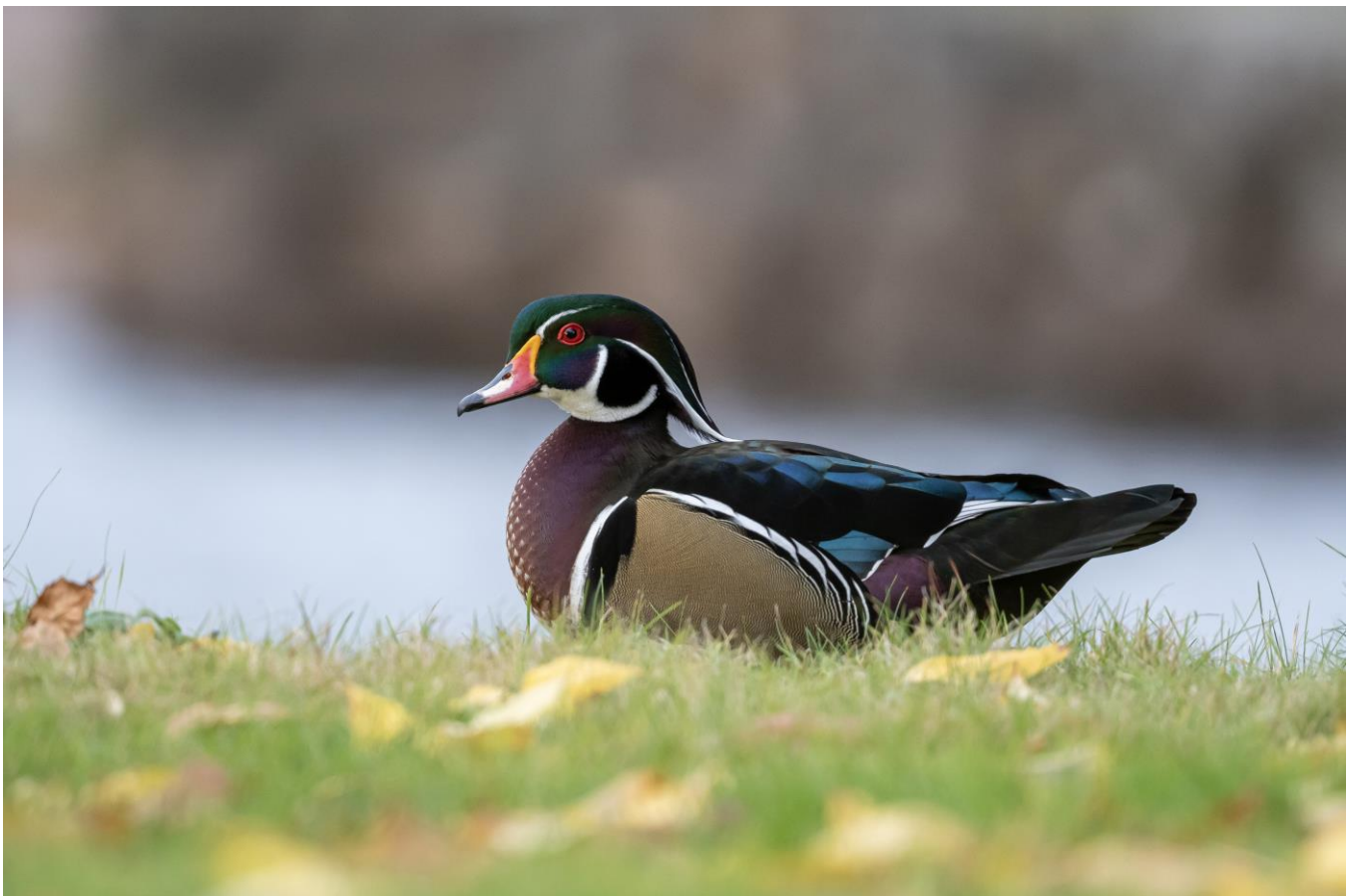
Text: Gustav Wikström

Foto: Håkan Söderman

Foto från Avasältan

Brud- och mandarinand

I Facebookgruppen "Fåglar inpå knuten" gjordes ett inlägg den 1 oktober, med texten - "Två fina mandarinänder i Forsbacka". Inlägget hade också en bild. Men på bilden fanns en mandarinand och en brudand - hanar dessutom. Två oerhört vackra fåglar. Bilden var då tagen på Heliga landet i Forsbacka. Fåglarna sågs därefter och mestadels i Forsbacka bruk. Men dessa två arter tillsammans, i en bruksdamm, är ju såklart förrymda individer från en park av något slag. Brudanden härstammar från Amerika och mandarinanden från Asien, och har på grund av sitt utseende varit populära i parker runt om i Europa. Men saken är den, att mandarinand fick sin [klammer], det vill säga betydelsen ospontan/parkrymling, borttagen hösten 2020. Det beror på att arten numera är relativt väletablerad och häckar i vilda populationer både i Sverige och övriga Europa. Detta innebar att man helt plötsligt fick räkna den på sina listor. Den blev alltså kryssbar, men bara från och med 1995. Självklara och uppenbara rymlingar, liksom fynd gjorda före 1995, kommer dock att fortsätta vara [klamrade] och spontana. Brudanden var såklart ringmärkt med en parkring. Men från var är oklart då dessa ringar inte finns registrerade någonstans. Undertecknad och Thomas Åberg var på plats den 9 oktober, då vi båda uppenbarligen hade samma tanke - att titta på och fota den vackra brudanden. Med hjälp av våra och en tredje persons foton, kunde vi därefter lägga pusslet av siffer- och bokstavskombinationen; PL10 S262, samt stående/vertikalt EU och 20 på varsin sida av ringen.

Brudanden har i skrivande stund varit stationär och välbesökt av många i bruksdammen från åtminstone 5 oktober (2022) till och med 5 december. Den har också med tiden blivit förtjust i en gräsandshona, som den både uppvaktat och försvarat mot gräsandhanar. Trots sin något mindre storlek är den väldigt framåt, tuff och kaxig har det visat sig. Den här brudanden är också den första och enda rapporterade i Gästrikland på artportalen. Om det är den enda som setts i landskapet ska jag låta vara osagt.

Vad gäller mandarinanden, så har den inte varit lika trofast och stationär. Vad jag känner till så har den bara setts vid tre tillfällen under den här perioden. Det ihop med att den inte är ringmärkt (tror jag, vad jag sett på bild), så tyder det mer på en "vild" individ, som inte hör ihop med brudanden. Under året har vi nämligen haft några observationer av arten. Dels två hanar i Oslättfors bruk och en i Gavleån, Valbo. Så det här kan vara en av dessa, eller någon annan, som lyckats träffa på sin släkting i Forsbacka.

Summa summarum, parkrympling eller inte, så är det väldigt vackra fåglar att titta på. Och jag tror att de flesta som besökt brudanden har varit fascinerade av dess utseende.

Text och foto: Håkan Söderman
Foto visar brudanden vid Forsbacka

Ringmärkning på Tippet 2022

Totalt ringmärkte vi 1205 fåglar av 42 arter under hösten 2022. Vi ringmärkte vid 15 tillfällen mellan den 13 augusti – 5 november. Oktober var den månad med flest ringmärkta fåglar (509) där gråsiska och blåmes var mest talrika under månaden.

Under hösten ringmärkte vi endast tre blåhakar vilket tyvärr är en bottennotering på Tippet, det förklaras delvis av få märkdagar i augusti. För att nämna några positiva överraskningar i näten kan vi nämna sex sparvugglor ringmärktes, en videsparv och tre vinterhämlingar. Fullständig sammanställning av ringmärkningen följer på nästa sida.

Glädjande nog har ringmärkningen på tippet lockat många besökare under hösten. De flesta morgnar har vi haft sällskap och toppnoteringen ligger på drygt 30 nyfikna deltagare. I början av hösten startade vi en instagramprofil som heter "blahakemarkningen" och i skrivande stund har vi 172 följare, följ oss gärna där om ni vill veta mer om ringmärkningen eller är nyfikna på när märktillfälle är (länk nedan).

<https://www.instagram.com/blahakemarkningen/>

Text och foto: Arvid Löf

Fotot visar en videsparv från ringmärkningen

	Månadssummer 2022				
	aug	sep	okt	nov	summa
Morkulla		1			1
Sparvuggla		2	4		6
Göktyta	1				1
Större hackspett			1		1
Törnskata	1				1
Entita	1	1			2
Talltita		5	8		13
Blåmes	10	12	113	32	167
Talgoxe	9	5	53	8	75
Stjärtmes			8		8
Lövsångare	54	1			55
Gransångare	10	30	21	1	62
Rörsångare	5	1			6
Kärrsångare	2				2
Svarthätta	36	35	7		78
Trädgårdssångare	7				7
Ärtsångare	15				15
Törnsångare	19	2			21
Gärdsmyg	3	6	31	1	41
Nötväcka	2		1		3
Trädkrypare				1	1
Koltrast	5	4	5		14
Björktrast			2		2
Taltrast		2	2		4
Rödhake	15	36	45		96
Blåhake	3				3
Näktergal	6	1			7
Svartvit flugsnappare	1				1
Buskskvätta	1	1			2
Järnsparv	22	92	14	1	129
Trädpiplärka	2	1			3
Bofink	36	56	4		96
Bergfink	5	4	5		14
Domherre			4		4
Grönfink	44		5		49
Vinterhämpling			3		3
Gråsiska	7	9	148	1	165
Steglits	5	1			6
Grönsiska	4	1			5
Gulspurv	2	1			3
Videsparv		1			1
Sävsparv		6	25	1	32
Summa	333	317	509	46	1205

Exkursioner/fågelutflykter

Bra att veta

Gävle Fågelklubb vill vara en förening för alla som är intresserade av fåglar i och kring Gävle. Vi vill inspirera till besök hos fåglarna och bidra till kunskap om fåglar och de miljöer som de finns i. Oavsett om du är nybörjare eller erfaren fågelskådare, är en inbiten kryssare eller en vardagsskådaren så vill vi att du ska hitta något intressant i vårt program och alla ska känna sig välkomna på våra aktiviteter.

Vi i Gävle fågelklubb har tyvärr noterat att det på vissa av våra exkursioner blir allt färre som deltar. Inför våren 2023 gör vi därför en viss förnyelse av vårt program i syfte att mer rikta olika programpunkter mot olika typer av fågelskådning och kunskapsnivåer. Vi hoppas att det ska göra det enklare för dig att hitta något du vill delta i.

Våra exkursioner är vanligtvis avgiftsfria men i vissa fall är det aktuellt att dela på reskostnader. I programmet framgår vem som är ansvarig för de olika exkursionerna och vart du ska vända dig för anmälan eller mer information. För att få en trevlig exkursion är det bra att tänka på oömma kläder och oftast är det lämpligt att ha stövlar på. Fika gör också alltid en exkursion lite trevligare. Se tabellen nedan med symboler som används för att förklara karaktären på våra exkursioner.

Program och text: Tomas Källquist

Hur långt går vi under exkursionen?	Vilken exkursionstyp passar mig?
 Förmodligen blir det mindre än 1 km att gå under exkursionen. Lättgången terräng.	 Det är ett lugnare tempo och enkelt att "hänga med" under exkursionen.
 Det kan bli 1–4 km att gå under exkursionen. Det kan även förekomma förflyttning i obanad terräng eller i och ur båt.	 Det kan förekomma observationer av fåglar under något sämre förhållanden eller längre avstånd. Det är bra om du känner till lite om fåglar för att få ut maximalt av exkursionen.
 Troligen över 4 km att gå under exkursionen. Det kan även förekomma förflyttning i obanad terräng eller i och ur båt.	 Det blir högre tempo och kännedom om aktuella arter krävs troligen för att du skall få ut det mesta möjliga av exkursionen.

Onsdag den 15/2

Årsmöte

Härmed kallas samtliga medlemmar till GFK:s årsmöte. Skrivelser till årsmötet skall ha inkommit till styrelsen senast 15 januari.

Efter årsmötet blir det bildvisning med Roland Lenströmer (bilder från Limön) och Göran Persson. Vi bjuder på fika!

Samling Kl. 19:00. Studieförbundet, anmälan till kontaktperson.

Kontaktperson: Gunnar Hallberg. Tel. 072-720 27 18

Torsdag den 9/3

Ugglelyssning i Oslättfors med omnejd

I början av mars brukar det vara högsäsong för att höra ugglor. Anledningen till att ugglorna hörs som bäst under vårvintern är att de flesta ugglor parar sig då och därför "sjunger" hanarna extra mycket. Det krävs dock bra väder då ugglorna ofta hörs dåligt om det blåser eller regnar kraftigt. Oftast krävs total tystnad för att höra ugglor på långt håll. Vi hoppas på bra väder och gör ett försök den 9/3. Är vädret med oss så finns goda chanser att höra kattuggla, pärluggla och slaguggla. Blir det dåligt väder ställer vi in och vi vill därför att ni anmäler er i förväg till Tomas Källquist via tkk@hig.se.

Samling klockan 20:00 vid infarten till Oslättfors (parkeringen till höger precis innan man kör in i byn)

Kontaktperson: Tomas Källquist 076 28 65 249

Vårsträcket

Då bra sträckskådning ofta är väderberoende så finns i dagsläget inte någon fast tid och plats för sträckskådningen. Håkan Söderman som är initiativtagare till facebook-gruppen "Fåglar i Gästrikland" kommer att använda denna Facebook sida för att annonsera ut sträckskådning under våren. Kanske blir det en resa till Bodås', Furuvik eller Iggön. Om du inte redan är medlem i Facebook gruppen bli gärna det och håll utkik efter programpunkter.

Torsdagsträffar mellan 6/4 till 4/5

Inre fjärden

På våarna träffas vi vid branten vid gamla snötippen vid inre fjärden tidiga torsdagsmorgnar, 06.30, och skådar tillsammans fram till ca 08.30. Skåda före jobbet! Ta gärna med fika. Ingen föranmälan. Detta är en aktivitet mest för dig som vill träffa likasinnade och opretentiöst skåda och prata fågel. Den 6 april är det premiär för vårens skådarmorgnar vid inrefjärden. Vi håller sedan på alla torsdagsmorgnar fram till den 4/5

Samling: Gamla snötippen mellan kl 06:30 – 08:30.

Kontaktperson. Tomas Källquist 076-28 65 249

Torsdag den 20/4

Sätraskogen (grodsjön)

Vi vandrar den drygt kilometerlånga slingan i Sätraskogens naturreservat. Ofta är det förvånansvärt mycket fågel att se och höra trots att det är när bebyggelse.

Samling klockan 18:00 vid stora parkeringen bakom Gavlehov.

Kontaktperson Cecilia Olsson, cecilia.ab.olsson@gmail.com, Tel. 070-2671756

Söndag den 23/4.

Fågelsång för nybörjare

Nu har många av våra flyttfåglar kommit tillbaka och det sjungs för fullt i markerna. Den här exkursionen är ett tillfälle för dig som är nybörjare eller bara vill lära dig lite mer om hur man skiljer olika fåglar åt på sången.

Samling klockan 09:00, vi träffas vid vägbommen Gestrinsväg vid gamla snötippen.
Kontaktperson Tomas Källquist 076-28 65 249

Söndag den 7/5

Drop in vid snötippen

En eller flera ledare finns på plats vid gamla snötippen mellan klockan 06:00 och klockan 10:30. Du kan komma och gå som du vill och det kommer finnas en chans att titta i tubkikare för dig som inte har själv (men ta med egen om du har). Vi står uppe på gamla snötippen ca 300 meter från vägbommen på Gestrinsväg.

Drop in mellan 06:00 – 10:30
Kontaktperson Arvid Löf 073-070 50 78

Lördag den 13/5

Exkursion till Stenö-Orn

Stenöorns naturreservat är en av länets bästa platser för fåglar. Området ligger på den udde som bildas där Söderalaåsen (Ljusnanåsen) möter havet. I Stenöorn naturreservat kan du skåda fåglar från fågeltornet. Eller vandra på stigen längs med havet. Det är en lite längre resa (ca 8 mil) men strandängarna och fåglarna bjuder på fina naturupplevelser. Den lågvuxna växtligheten och de stora långgrunda vattenområdena har gjort udden till en av länets bästa rastplatser för vadare. Så gott som samtliga vadare som regelbundet förekommer i Sverige har observerats här.

Samling: Klockan 07.00. Ring, SMS'a eller maila kontaktperson för info om samlingsplats.
Kontaktperson: Cecilia Olsson, cecilia.ab.olsson@gmail.com, Tel. 070-2671756

Lördag den 3/6

Nattsångare

Vi håller oss i Gävles närhet för att se och höra vilken sång som kan finnas i det nattliga fågellivet. Rapporteringar gällande fågelsång innan exkursionen styr riktningen för exkursionen.

Samling vid vägbommen Gestrinsväg vid gamla snötippen klockan 21:30.

Kontaktperson: Mikael Svensson 073-07 98 115 eller Anders Johansson Tel. 070-34 87 818

Lördag den 26/8

Ringmärkning vid inre fjärden

En ny säsong för fågelklubbens ringmärkning startar. Platsen är den vanliga vid Lervik på Avanområdet i kanten mot cisternerna. Exkursionen "blåhakemärkningen" har varit en tradition i Gävle fågelklubb, och den har funnits med i programmet på ett eller annat sätt sedan slutet av 1970-talet. Tyvärr har blåhakarna blivit färre på lokalen och nu bedrivs en ringmärkningsverksamhet som riktar in sig på flera olika arter. Vi lovar närkontakt med flera olika fågelarter i handen, och vi får se hur ringmärkningen går till. Slipper vi otur så borde det också bli åtminstone någon blåhake i fångsten.

Vägbeskrivning finns på fågelklubbens hemsida. Vi har denna exkursion i form av drop-in, dvs du kan komma då det passar och stanna så länge du själv vill. Start från c: a kl. 06:00. Ringmärkningen är väderberoende, vid dåligt väder ställs den in för fåglarnas skull. Så kolla Band extra noga innan, eller väderprognosen.

Samling: Drop-in vid ringmärkningsplatsen. Det finns folk på plats mellan kl. 06:00 och 10:00.

Ledare: Arvid Löf. Tel. 073-070 50 78

Sammanfattning våren och sommaren 2023

Veckodag	Datum	Aktivitet/Utflykt	Samlingsplats
Onsdag	15/2	Årsmöte	Studiefrämjandet
Torsdag	9/3	Uggleyssning	Oslättfors
		Sträckskådning med Håkan	Facebook
Torsdagar	6/4–4/5	Möt våren med GFK	Gamla snötippen
Torsdag	20/4	Sätraskogen	Gavlehov
Söndag	23/4	Fågelsång för nybörjare	Gamla snötippen
Söndag	7/5	Drop-in vid snötippen	Gamla snötippen
Lördag	13/5	Stenön	Info vid anmälan
Lördag	3/6	Nattsångare	Vägbommen vid Gestrinsväg, Snötippen
Lördag	26/8	Ringmärkning	Tippen

Studie
främjandet

